

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Istóczy.

Istóczy Győző, a »nagy« antiszemita, kilépett abból a klubból, a melyet ő alapított, s a melynek az alakulását még tán annál is nagyobb örömmel szemlélte, mint a hogy a bolond a fapénznek szokott örülni. Természetesen, mikor kilépett hát nyilatkozott is.

Hogy mit mondott, azt nem lett volna képes megfejtetni még tán a dodonai orákulum sem, a tizenkilencedik század gyöngé elméjü bölcsei annál kevésbé képesek a »nagy« férfiú misztikus megnyilatkozását kiérteni.

Kettőt tud az ember belőle Istóczyig emelkedhető gyarló emberi fölfogásával. Az egyik, hogy a »nagy« antiszemita a »fenforgó« körülmények miatt lép ki a klubból, s a másik, hogy ő »vagyonilag és moraliter« független.

Hogy az antiszemita pártnál fenforog valami, ez nem újdonság, s azzal az örült ostobasággal, a középkori bányuságnak féleszü rajongásával együtt forog az egész antiszemita párt s a párttal együtt forgott eddig Istóczy. A nagy férfiú azonban kijelenté azt is, hogy ő ezentul szintén azt fogja tenni, a mit eddig tett, tehát forogni fog. Magyarán járja a bolondját, — az antiszemita párt nélkül. Ha az antiszemita párt is azt fogja tenni, a mit eddig tett, és járja a bolondját Istóczy nélkül, akkor megvalósul a magyar példaszó nevetséges alakja, az a bizonyos »két bolond, egy pár«. De ha Istóczy csak azt fogja tenni, ezentul is, a mit eddig, kár volt a pártját a faképnél hagyni, mint Szent Pál az oláhokat; pláne miután maga is elismeri, hogy az ő pártjánál a »körülmények« még mindig »forognak«.

Nevezetesebb a nyilatkozatnak az a passzusa, a mely kimondja, hogy Istóczy a »nagy«, »vagyonilag és moraliter teljesen független«.

Mit jelenthet ez most, mint hogy a jeles pártvezér Verhovay Gyulának lett a puszipajtása, mert hát az egész antiszemita pártban — Istóczy előtt még — ő volt az egyetlen ember, a ki moraliter annyira független volt, hogy szakítva az általános erkölcsi fogalmakkal, csángópénzeket kezelt el s közel két éve bizonygatja, hogy ez moraliter nagyon tisztességes dolog. Ha Istóczynak a morális függetlensége azt jelenti, hogy a Verhovay morális függetlenségével egy hajóban evez, ugy az antiszemita párt vezéréhez méltó az antiszemita ujságíró, s az ujságíróhoz méltó az antiszemita pártvezér. Kétségekivül gyönyörű duo, Verhovay és Istóczy s a »nagy« vezér valószínűleg azért fojtotta magába a nyilatkozatát olyan sokáig, mert a királyitábla ítéletére várt, a mely lehetővé tette

neki, hogy »moraliter független« legyen, mint Verhovay Gyula

A mi azt illeti, hogy »vagyonilag független«, ez is csak a Verhovay Gyulával újra támadt puszipajtásátság pecsétje, mert hát a »Függetlenség« is független v a g y o n i l a g. Először, mert — nincs vagyona, másodsor, mert a mi pénz kell neki, elveszi, ha mindjárt a csángóké is. Így találkozik aztán a vagyoni függetlenség morális függetlenséggel, egy Istóczy Győző Verhovay Gyulával.

A véges emberi elme tehát a »nagy« vezér nyilatkozatát másként nem magyarázhatja. A mi más értelmezése lehet a kilépésnek, az egy kicsit furcsa, mert a másik magyarázat csak oda mehet ki, hogy Istóczy szégyenli a pártja erkölcsi színvonalát és v a g y o n i gyámoltalanságát.

Más szóval, Istóczy nyilatkozata szerint az antiszemita párt tagjai erkölcsileg gyöngé lábbon állnak és rendes társadalmi beszámítás alá nem eshetnek, vagyonilag pedig életterlen koldusok, a kik az antiszemitizmust csak czégerül használták arra, hogy mandátumhoz jussanak; szóval az antiszemitizmus csak megélhetési forrás volt rájuk nézve.

Imé, így nyilatkozik a vezér az ő faképnél hagyott pártjáról. Hát hiszen ezt mi mindig állítottuk, s csak is ez magyarázza meg az antiszemita izgatások üzelmeit, hogy olyan emberek állnak az élén, a kiknek nincs elegendő erkölcsi tisztességük s elegendő vagyonuk, tehát másoknak a meggyőződéséből, felizgatásából és elbolondításából élnek. Hogy jól itéltük meg a bandát, Istóczynak a nyilatkozata ad róla bizonyosságot.

De hogy Istóczy külbomb ember volna, mint pártja, a melynek tagjait nyilatkozatával megbecs-teleníti, azt nem árulja el a nyilatkozat egyetlen szóval sem.

Először is, Istóczy Verhovayval szövetkezett a nyilatkozatában, tehát a »nagy« vezér erkölcsileg nem válogatós, csöbörből vederbe esett be.

Másodsor a pártot ő szervezte, az ő elvei, az ő akarata döntött, s az Istóczy nyilatkozata nem mondja azt, hogy a párt letért az ő elvei utjáról, azt sem mondja, hogy ő hagyta el azokat az agyafurt ostobaságokat, a miket eddig hirdetett.

E szerint a kilépés daczára Istóczy ma is az, a ki volt; pártja, a melyet elhagyott és megtagadott szintén maradt az, a ki volt. Hogy ily viszonyok között minek lépett ki Istóczy, az éppen olyan rejtély, mint az, hogy a pártja minek hagyta őt a kebeléből kiszakadni.

Tán a párt többet akar, mint a vezér, vagy a vezér akar többet, mint a párt?

Eddig a vezér azt akarta, hogy a zsidók Palesztinába vándoroljanak, ugyan mi t ö b b e t akarhat ennél a »párt«? vagy megfordítva?

Akár hogyan van, miután Istóczy és pártja között semmi különbség nincs, a kilépésnek az volna a fenyegető veszedelme, ha most a vezér nélkül maradt párt, a vezető nélkül maradt nyáj megoszlanék és a parlament egyes pártjaiba olvadna egyéenként és egyéni hajlamok szerint.

Mert addig Istóczyt és pártját a parlament maga is a saját szégyenfoltjának tekinti. A mit, mint »párt« tettek, beszámítás alá nem esett senki előtt. De majd ha megoszlanak s egyes pártok kebeléből agitálnak és beszélnek otrombaságokat, az mind azon párt rovására fog esni s annak a tekintélyét fogja csorbitani, a melyhez az egyén tartozandik.

S ez nagy kár volna a politikai élet és parlamenti viszonyok tisztessége szempontjából. De megmarad még a remény, hogy ha Istóczy morális szempontokból Verhovayval egyesül, kibékülhet ismét a saját pártjával, s ha ellenben a párt hagyta menni Istóczyt, nem fog megoszlaní, de megteszi vezérének Önódyt, a ki van olyan — »nagy« ember, mint Istóczy volt.

Ha nem nagyobb.

Egyébiránt várjuk nyugodtan és bizonyos erkölcsi elégtétellel a további fejleményeket.

Dr. K.

Az antiszemita klub kulissza titkai.

Mult heti számunkban avatott kézből közöltünk egy cikket, mely az antiszemita pártban kiütött vizsályokkal foglalkozott. A cikkben az antiszemita pártban beállott szakadás előre volt je-

lezve, valamint hogy a klub és tagjai pénzvisszonyainak szomorú képe is élethűen és a tényeknek megfelelőleg előadva volt.

E héten mintegy folytatásképen adjuk ugyanazon kézből eredő következő tudósítást:

Istóczy kilépett az antiszemita pártból! Az »Egyenlőség« eme hire természetesen nagy feltűnést keltett mindenhol. Az antiszemita párt kulissza titkairól a közönség keveset hallott, oly jól tudták elrejtteni a külvilág előtt a párt benső rothadásának undorító processusát. Ha az »Egyenlőség« időről-időre bele nem markol vala az antiszemiták darázs-fészékébe és le nem álcáz egyet-mást, a közönség ezt a pártot talán a legszilárdabb alapokon nyugvónak tekinti mind e mai napig.

Istóczy és társai őrizkedtek, nehogy szennyesük a nyilvánosság elé kerüljön, jól tudván, hogy a közönség csak addig hisz, csak addig bolondíttatja magát általuk, míg hitványságuk vékony takarója le nem hull.

Most végre ismét nagy rést ütöttek e takarón. Folt támadt rajta, melyen keresztül a közönség betekintést nyerhet abba a boszorkány-konyhába, melynek antiszemita párt a neve.

És mit látunk ott?

Csupa szennyes dolgokat. Azt látjuk, hogy egyének, kik hazafiságot, önzetlenséget szinlelnek, titokban a legpiszkosabb üzelmekre képesek, azt látjuk, hogy a szegény nép garasai, melyeket »praenumeráció« czimén kiszivattyuznak, miként fordíttatnak a magán spekuláció kétes vállalataira, szóval azt a benyomást nyerjük, hogy az antiszemita klub nem a közös politikaielvek alapján álló rokonszellemelek érintkezési központja, hanem hogy az egész párt nem egyéb haszonlesésre alapított részvénytársaságnál, melynek a nép ostobaságának kiaknázása képezi az opérációk egyik fő üzleti ágát.

A »Magyar Lapok« keletkezésének és bukásának

TÁRCZA.

Hogyan alkalmazzák a törvényt?

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

A szabad életpályaválasztás egyik nagy jog, melyet az emancipáció törvénye a zsidó vallásu magyaroknak megadott. A tizennégy évi praxis e tekintetben eddig épen nem mutat olyan nagy változásokat, mint az antiszemiták híresztelik. Bizonyos, hogy a zsidó vallásu magyarok a szabad életpályaválasztás jogát gyakorlatilag is érvényesíteni igyekeznek. De bizonyos az is, hogy ez még fölötté kis mértékben sikerült nekik s éppenséggel a végletekig tulzott azon állítás, hogy minden életpályát előzönlének, hogy minden foglalkozási ágba »betolakodnak«. Betolakodásról egyáltalán szó sem lehet; a zsidó csak törvényadta jogát gyakorolja, ha az állami és társadalmi tevékenység bármely ágában helyet igyekszik szerezni. Akar, de nem tud, mert mindenütt egy ősrégi előítélettel, a magánérdekek, családi összeköttetések erős vasgyűrűjével áll szemben, melynek áttörése az ő részéről tizszerte nagyobb erőfifjtést, igyekezetet, szorgalmat, képességet igényel ma is, mint a nem zsidó vallásu magyarok részéről. Nyitva áll előtte minden pálya, — elvben, a papiroson. Tényleg azonban ma is csak bizonyos és éppen nem minden foglalkozási körben boldogulhat némileg. Lehet kereskedő, iparos, gazda, — ha van hozzá pénze; lehet ügyvéd, orvos mérnök, csak diplomájával meg tudjon élni. Lehet tanár is, de hogy kap-e állást,

azt már isten tudja. Annyi bizonyos, hogy e téren jóval nehezebb zöld ágra jutnia. Lehet azután bíró is, közigazgatási hivatalnok is. De tényleg hány van ilyen? Hogy az egész országban hány zsidónak sikerült valami csekély állami, megyei, városi vagy községi állásra szert tenni, azt nem tudom. De hogy ez állások egészben véve el vannak előlök zárva ma is, az bizonyos. A legszembe-tünőbb adatokat nyújtja erre a fővárosi statisztikai hivatal legújabb kiadványa Budapest népességének foglalkozásáról. Budapesten vannak tudvalevőleg czentralizálva az összes állami főhatóságok, miniszteriumok, felebbviteli bíróságok, más nagy hivatalok. Itt van maga a főváros impozáns tisztí karával, itt van Pestmegye székhelye. Összesen Budapesten 4.781 állami, megyei és városi hivatalnok lakik, s ezek közül zsidó 148 vagy 3%. A lakosság minden 10 000-e közt csak 40 zsidó hivatalnok van, míg például helvét hitvallásu hivatalnok minden tízezer lakóra nem kevesebb, mint 478 esik. Pedig ha már a fővárosban, hol legalább a miniszteriumokban s a speciális szakképzettséget igénylő hatóságoknál kevesebb a vallásos szükkeblúség, ily elenyészően csekély a zsidó tisztviselők száma, ugy joggal mondhatom, hogy az állami és törvényhatósági szolgálat, mint életpálya egészben ma is el van zárva a zsidók előtt.

Ha tehát azt kérdezzük, hogy a zsidók egyenjogúsítása mennyiben változtatta meg a magyar társadalom külső képét? arra csak azt felelhetem: Nagyon kevésé. Ezt bizonyítják a tényleges számadatok, a legújabb statisztikai kimutatások is. Külön statisztikai kimutatás a zsidó vallásu magyarok foglalkozásáról nincs ugyan ke-

története igazi világitásba helyezi ezt a pártot és a párt matadorjainak gondolkodásmódját.

A nevezett lap azért keletkezett, hogy a párt irás-tudó tagjai egy kis mellékjövedelemre is szert tehessenek.

Istóczynek már eleinte nem tetszett az »új pártközlöny« alapítása, mert féltette az általa kiadott »12 röpirat« jövedelmét, mely ha nem is jelentékeny, de mindenesetre megfelel annak a munkának, melyet Istóczy végez. Ha aktákat másolna vagy szellemi tehetségeinek megfelelő más hasonló foglalkozást üzne, akkor sem volna neki több köszönet benne.

Istóczy tehát már a saját füzete érdekében ellenezte az »új pártközlöny« alapítását. A »Függetlenség« konkurrencziájától neki félnie nem kellett, mert ez a lap maga jelentette ki, hogy nem lesz az antiszemita párt közlönye. A »Függetlenség« a kényszerből erényt csinált. Miután az antiszemita párt megtagadta tőle a szolidaritást, ő nyomban megfordította a tört és kijelenté, hogy ő n e m a k a r l e n n i p á r t l a p.

No de ez mellékes itt, mikor olyan nagymérvű veszekedésről van szó, mint a milyennek az antiszemita kör a legutóbbi napokban színhelye volt.

Térjünk tehát vissza Istóczyra, kinek hozzájárulását az »új antiszemita közlönyhöz« azzal nyerték meg, hogy bizonyos jövedelmi részletet ígértek neki a »Magyar Lapok« után.

A jó urak azonban rosszul számítottak, mert a »Magyar Lapok« nemcsak hogy jó üzletnek nem bizonyult, hanem ellenkezőleg oly rossz volt, hogy az összes 17 antiszemita képviselő reklámja és pressziója és más egyéb erőlködése nem tudott 300 praenumeránsnál többet öszszecsődíteni.

Az előfizetők ily csekély száma, továbbá az a körülmény, hogy I n c z é d y Lászlón kívül nem volt a vállalatnál egy ember sem, a ki a dologhoz értett volna, mondjuk, az a fejetlenség, mely ugy a redakció füstös hónapos szobájában, mint az adminisztráció kocsmahelyiségében uralkodott, nagyban sietteté a lap bukását, vagyis a 11.000 frtnyi alaptökének elpárolgását.

zeimnél, de van két fontos adat, mely azt bizonyítja, hogy az emancipáció a zsidók foglalkozásban nem hozott létre olyan változást, melyet akként lehet feltüntetni, mintha most a zsidók minden pályát elárasztanának. Leginkább kereskedők és iparosok voltak az előtt is, kereskedők és iparosok ma is. Ezt bizonyítja az 1881. évi országos népszámlálás azon hiteles eredménye, hogy az összes magyarországi iparosok 8,36%-a, az összes kereskedőknek pedig csaknem fele, szám szerint 46,78%-a zsidó vallású. Ez kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a zsidó vallású magyarság foglalkozása egészben véve ma is az, a mi az emancipáció előtt volt, s hogy a többi életpályákon csak ott szaporodtak el feltűnően, a honnan husz évvel ezelőtt még egészen ki voltak rekesztve. Csak az ügyvédi és tanári pálya ez; itt talán egy kis tulprodukczió is állt be, de ennek hatásait legjobban magok az illetők érzik s az elszaporodás gazdasági törvénye éppen rajtuk bnszulja meg magát a legsúlyosabban. Sok zsidó tanár, ügyvéd s más diplomás ember van, a ki talán a kereskedői pályán jól boldogulhatna, míg most nem tud előre menni. Ha a zsidók az ugynevezett diplomatikus, értelmiségi pályákra olyan számmal lépnek, mely az adott viszonyok közt tulságos, mely nem bírja meg őket, ez némilég társadalmi baj is ugyan, de legnagyobb baj magokra az illetőkre; ők bünhődnek érte leginkább. A mi pedig az állami és municzipális pályákat illeti, itt számuk olyan csekély, hogy ebben még a legvadabb fanatikus sem láthat veszedelmet. Egészben a foglalkozást illetőleg sem kifogásolható hatásaiban az emancipáció.

A sok százados fejlődés megalkotta viszonyokat az

Folyó év április 1-én már kandikálni kezdett a pénztár sivar feneke, és szomorú jóslattal tölté el a szerkesztők keblét. Istóczy ekkor a végsőhöz nyult. Czikket irt, melyben kereken kijelenté, hogy az igazi antiszemita zsidóval paktálni soha sem fog: vagy kiüzni, vagy agyonverni — harmadik mód a »zsidó kérdés« megoldására nincsen.

Az antiszemiták azt várták, hogy ez a cikk nagy feltűnést fog kelteni, de hiába várták. A nagy közönség el sem olvasta és a kevés, a ki elolvasta, kaczagott az antiszemita főnök vérengző grandezzájában.

E közben a lap folytonosan hanyatlott. Azok, kik a sokat emlegetett 11.000 forintot összeizzadták, több pénz felett már nem rendelkeztek és kezdték felmondani a barátságot. Istóczy attól tartott, hogy a deficit, vagy is az előfizetési pénzek megtérítésének kötelezettsége őt is terhelheti, mint azon bizottság tagját, mely a lap szerkesztőségi és adminisztratív felügyelésével megbizva volt. E kötelezettség alól szabadulni akarván, bejelenté a körből való kilépését. Istóczynek ezen eljárása roppant elkeseredést szült elvtársai egy részénél. Egyenesen perfidiával vádolták és kijelentették, hogy vele ezentul egy pártot lenni nem akarnak és nyiltan adtak kifejezést abbéli meggyőződésüknek, hogy Istóczy maga sietteté a »Magyar Lapok« megszűnését, hogy ismét az ő röpiratai tekintessenek az antiszemita párt egyedüli hivatalos közlönyének. Hogy mennyire czéloz minden igyekezete ennek a feltevésnek meggyökeresítésére, abból is kitűnik, hogy kilépési nyilatkozatát egy napilapban sem tette közzé, hanem fel akarta kelteni a közönség kíváncsiságát, hogy a figyelem a 12 röpirat felé forduljon, a hol »nagy politikai elhatározását« közzé teszi. Ezzel a manőverrel kétségkívül azt akarja elérni, hogy az antiszemita nép csak az ő hirlapját tekintse az »üdv forrásának«.

Az antiszemita pártnak egy része Istóczynek ezt a kicsinyes, önzésből eredő zsebpolitikáját nem tudja megbocsátani és haragszik reá. A vezér viszont azért dühös, mert olyan helyzetbe szoritották, a hol e gyengeségét el kellett árulnia.

utolsó tizennégy vagy mondjuk husz év még igen csekély mértékben változtptta meg, s a hol változás történt, az csak hasznára volt az államnak, mert szaporította értelmiségi tőkét, szaporította azon elemeket, melyek az ő középiskoláiban, az ő egyetemlein nevelkedve, hazafias, magyaros, nemzeti érzelmeket, szakismeretet, tudományt szereztek, s a magyarság intelligenciáját fokozták. Pedig az értelmiség minden népnek épen oly ereje, mint a fizikai erő. És a hol a zsidó vallású magyarok foglalkozása változott, ott mindig a nemzetegész javára változott az. Kevesebb műveltségből nagyobb műveltségbe, kevésbé intelligens foglalkozásokból nagyobb intelligenciát igénylő foglalkozásokba léptek elő bizonyos zsidó magyar rétegek s ez csak hasznára javára lehet az egész társadalomnak.

Végül az ingó és ingatlan vagyontörvényeszerűen szabad szerzési jogára térek át. Ingó vagyont a zsidómagyarok mindenkör szerezhettek, és minthogy nemcsak szorgalmas, hanem takarékos életet éltek, a századok folyamán jelentékeny pénz vagyont, mozgó tőke gyűlt össze birtokukban, szállt át nemzedékről nemzedékre egész a jelenkorig. A vagyont, mely ma kezökben van, nem a mai ember nyom szerzeménye. Örökölték ők is annakjava részét, mint a többi hitfelekezetek tagjai, örökölték pénzben, ingó vagyontban, s hogy a régebbi nemzedékek munkájának és takarékoságának gyümölcsei ma inkább láthatók, jobban szembe tűnnek, mint évtizedekkel ezelőtt, annak egyszerű oko az, mert csak mostanában helyezhetik el a jobban elrejtőzködő mozgó tőkét a látható ingatlanba. Azon összegek, melyek az utóbbi huszonöt év

Annyi most már bizonyos, hogy az ellenséges sur-
lódások folyton nagyobb mérvet öltenek. A kölcsönös
gyanusítások elmérgesítik a kedélyeket úgy, hogy most
azt is kifecsegte egyik-másik, hogy könyöradományokat
gyűjtöttek a pártközlöny fentartása czimén, mely könyör-
adományok azonban máshová fordítottak.

Hogy ez esemény a párt teljes felbomlására vezet-e,
nem tudhatni. Lehet, hogy néhányan kiválnak a pártból
és csatlakoznak a tisztességes parlamenti pártokhoz. Mi
egykedvűen nézhetjük az események folyását. Mint zsi-
dók nem törődünk az antiszemita párttal, de igenis fáj-
laljuk, mint magyar hazafiak, hogy e párt létezik. Fájlal-
juk, hogy olyan egyének, mint a milyenekből az anti-
szemita párt alakult, hazánkban nyilvánosan szerepelhet-
nek, fájlaljuk, hogy a magyar törvényhozás atmoszféráját
megmértelyezik és a nép erkölcsait parlamenti beszéde-
ikkel megronthatják.

Egy vigaszunk van: Minél többet garázdálkodnak,
annál jobban fogják őket ismerni. És a ki alaposan ismeri
őket, az bizonyára undorral fordul el tőlük.

—d.

A királyi tábla ítélete.

Verhovay Gyula és öccse a közönség
könyöradományai elsikkasztásának vádja alól föl-
vannak mentve a másodbiróság, a királyi tábla ál-
tal. A megérdemlett börtön penészes falai közül
vissza lettek adva az éltető szabad légnek, a ra-
gyogó napsugárnak, vissza lettek adva az által a
biróság által, a melyet Verhovay Gyula azzal gya-
nusított, hogy a tiszta-eszlári perben függetlenségét
a hatalom és a zsidóság zsoldjába adta, visszaadva
az által a bíró által, a kitől a Verhovay testvérek
ügyük előadását el akarták vétetni, már eleve az-
zal gyanusítván őt, hogy »mágán körben« ellenük
nyilatkozott.

Kell-e fényesebb bizonyíték arra, hogy a ma-

alatt ingatlanokba helyeztettek el, nagy részben a rég
sirba szállt nemzedékek keresménye, munkájának gyü-
mölcsé. Ez öröklött vagyon keres most ingatlanokban
elhelyezést.

És mi kára van ebből az országnak, a nemzeti va-
gyonnak és egyeseknek? Általában mi köze a vallásnak
az ingatlanszerzési képességhez? Milyen összefüggésben
áll az a telekkönyvvel. hisz-e valaki a szentháromságban
vagy nem? És minő érdeke lehetne a társadalomnak az
ingatlanszerzés jogát megszorítani olyan országban, hol
még óriási latifundiumok vannak állami vagy községi
kézben, melyek lassan-lassan eladásra kerülnek? Nézzük
csak a tényleges állapotokat. Hazánkban a birtokok ösz-
szes térfogata 46 és fél millió katasztrális hold. Ebből
2.720,915 hold állami, 6.327,682 városi és községi, 1.288,312
egyházi, 385,937 közalapítványi és 563,352 hold hitbozo-
mányi tulajdon. Ez azt jelenti, hogy hazánk egész terüle-
tének egy negyed része nem magán tulajdon, hanem
olyan, mely idővel azzá lesz, vagy legalább azzá lehet.
A kincstári birtokok nagy arányu eladása már folyamat-
ban van, a városi és községi földek áruba bocsátásának
órája szintén közeledik s így nem a lehető legnagyobb
előny az eladóra, valamint a többi földbirtokosokra, ha
a vevők száma minél nagyobb marad? Hisz különben
nemcsak potom áron kellene a jószágokat elvesztegetni,
hanem a mi a legnagyobb baj, a mostani magánbirtokok
ára is nagyon leszállna. A kiben egy csepp józan ész van,
az tudhatja ezt jól vagy legalább megtanulhatná a har-
minczas és negyvenes évek történetéből midőn minden
gondolkodó hazafi a többek közt folyton azzal indokolta

gyar biróságok pártatlanok és függetlenek? Az
első biróság nem hagyta magát az antiszemitizmus
áramlata által elkapatni, hanem meghozta marasz-
taló ítéletét jogi meggyőződése szerint és kimon-
dotta, hogy a hol sikkasztás van, sikkasztónak is
kell lenni. A második biróság nem hagyta magát
befolyásoltatni Verhovay rágalmai, gúnyjai és gya-
nusításai által, s meghozta felmentő ítéletét jogi
meggyőződése szerint, kimondván, hogy a hol az
elsikkasztott összeg meg van térítve, ott nincsen
sikkasztó.

Ha Verhovay Gyula tudna pirulni, most pi-
rulva vallhatná be ő bűnét, ő legnagyobb bűnét,
hogy ezt a biróságot ő valamikor a hatalom szol-
gájának, a zsidók eszközének állította; pirulva kér-
hetne bocsánatot attól az előadótól, a kit már
ügye elintézése előtt kissebbített, sértett is rágal-
mazott, Verhovay Gyulának most becsületbeli kö-
telessége volna hirdetve hirdetni, hogy a magyar
biróságok ítéletükben j o g i l a g tévedhetnek, de
függetlenek, nem szolgálai, nem eszközei sem sze-
mélynek, sem hatalomnak és nem ismernek más
érdeket, csak az igazság érdekét.

De Verhovay Gyula képtelen pirulni és ő nem
ismer és nem vall más igazságot, mint a mi az ő
malmára hajtja a vizet s az ő személyének kedves
és hasznos.

Nem is foglalkoznánk mi sem ez ítélettel, s a
Verhovay esetével általában. Ha Verhovay Gyulá-
ban a lapszerkesztőt és a hírlapírókat nem tekinte-
nénk. De az ő állása ad súlyt a királyi tábla ha-
tározatának. A csángó pénzeknek Verhovayak
által történt elsikkasztása óta a nagy közönség
egészen más szemmel nézi a hírlapirodalmat. Az
a tisztelet, az a nimbusz, a mely a hírlapokat és
lapszerkesztőket annak előtte környezé, szét fosz-
lott, mint a ködpára. S a zszurnalisztika tekintélyé-
nek eme hanyatlásáért csak Verhovay Gyulát le-
het okolni, a ki hitvány pár forintért megfelede-

a birtokszerzési képesség kiterjesztésének szükségét, hogy
általa a nemesi birtokok értéke is emelkedni fog. Deák
Ferencz legalább, valahányszor ez a kérdés felmerült, a
politikai és humanitárius érvek mellett ezt is mindig em-
líté Már 1834-ben mondá a követek házában: »Valóság-
os önhasznunkat (a nemességét) is nevelnék a birhatási
jushoz kiterjesztésével, mert százezerekről egyszerre mil-
linmokra emelnénk azoknak számát, kiknek venni szabad
és kik venni akarnak; növekednék ez által jószágaink
becse.« A nagy államférfiu ez érvelését a tények teljesen
igazolták.

Ez érv ma is igaz, s azzal, hogy a zsidó is szerez-
het ingatlant, a közérdek nem lehet károsítva. Minél több
a vevő, annál nagyobb a föld értéke, s ha ma, midőn az
amerikai verseny úgy is óriási nyomást gyakorol a föld-
birtokra, még a zsidók ingatlanszerzési jogát is megszo-
ritanák vagy épen megszüntetnék, ez teljes katasztrófát
hozna Magyarországra, mert a földbirtok értékét hirtelen
igen nagy mérvben leszállítaná. Ilyesmit csak azok óhaj-
thatnak, kiknek az antiszemitizmus közönséges spekulá-
ció, egyszerű haszonlesés, s kik az általános paniqueot,
melyet a jogegyenlőségnek ez irányban való korlátolása
előidézne, a jószág potom áron való összevásárlására akar-
nák felhasználni. Abból, hogy a zsidók is szerezhetnek
ingatlant, haszna van nemcsak az államnak, hanem min-
den egyes ingatlan-tulajdonosnak, még annak is, kinek
ingatlanát biróilag elárverezik, mert a nagyobb konkur-
renczia folytán nagyobb a vételár s így a hitelezők ki-
egyenlítése után az elárvereltnek is juthat még belőle
valami. Egyébiránt az árverést szenvedőre nem az a fő-

zett hivatásának fontosságáról, feladatának méltóságáról, állásának kötelességeiről.

Ez indokolja hát, hogy a királyi tábla ítéletéről mi is szót teszünk, nem az egyén, de az állás, nem a törvény merev határozatainak jogi bonczolgatása, de a tények következményeinek mérlegelése céljaiból.

Jogilag az elsőbiróságnak vagy a királyi táblának van igaza, — nem keressük. Egyik, mint a másik ítélet előtt meghajlunk, mert a birói függetlenség s a nem befolyásolható jognézet nyilvánulását látjuk mind a kettőben, daczára, hogy a két ítélet két véglet körül forog. De ha jogilag nem bonczoljuk is az ítéletet, társadalmi következményeiben nem hallgathatjuk el azon aggodalmunkat, hogy a királyi tábla határozata arra a konzekvenciára vezet, hogy, ha egy szerkesztőhöz könyöradományok érkeznek, hogy azokkal szegények könyeit felszárítsa, s a szerkesztő a könyöradományokkal a saját hasát hizlalja, és midőn pénzsovár kapzsiságának aljas érzelmei napfényre derülnek és az elélt, elköltött idegen pénzt kinnal-bajjal megtéríti, akkor ez a szerkesztő nem bűnös.

Igen is, ez a következtetés a józan logika szerint. Jogilag — meglehet, — úgy van, a mint az az ítéletben mondatik, hogy bűn nincs. De erkölcsileg az az ítélet a közönségnek hirlapirói becsületben és tisztakezűségben vetett hitét, a melyet Verhovay Gyula megingatott, teljesen megrendíti és aláassa. Ezentul nem fognak merni jótékony adományokat lapokhoz küldeni, mert ki van téve a kegyes adakozó annak, hogy ha a pénze nem jut is rendeltetése helyére, azt büntetlenül lehet elkölteni, csak legyen miből megfizetni a sikkasztónak, ha akad, a ki a sikkasztást föl-jelenti.

Veszedelemes morál s még veszedelmesebb, hogy a kapzsiság és laza erkölcs égető hűnei és

dolog, ki veszi meg, hanem az, ki adatja el az ő birtokát? Ha már eladásra kerül a jószág, úgy a tulajdonosra egészen közönyös, hogy abba, a miből őt kényszer útján, biróilag kiteszik, zsidó vagy keresztény ül-e bele? Őt legföllebb az érdekli, ki ütteti dobra az ő birtokát? Erre pedig minden nap kellő feleletet ad a hivatalos lap melléklete, a hol az árverési hirdetések közöltenek. A hol e lap bármelyik számát gondosan átvizsgálja, az kettőt fog megtudni.

Először azt, hogy a végrehajtást szenvedők közt a zsidók aránylag még számosbbak, mint a keresztények.

Másodszor azt, hogy a hazai birtokokat nem a zsidó hitelezők árvereztetik el, hogy nem a zsidók kerik, vagy aránylag igen csekély számmal kéri az árverést, hanem főleg a kincstár, a földhitelintézetek, bankok, takarékpénztárak s más ilyen társulatok.

Ezt a hivatalos lap minden egyes számából be lehet igazolni. Én legalább még sohasem néztem át egy-egy ilyen számot, hogy e tényt megerősítve nem találtam volna benne. Az a veszedelmes »felperes«, a ki a magyar birtokokat dobra ütteti, nem a zsidó, hanem egészen más valaki.

Általában ahhoz a nagy válsághoz, melybe a földbirtok Európaszerte jutott, sem nálunk, sem a külföldön nincs köze a zsidóságnak, mint ilyennek. Az egészen a nagy politikai változások, a tőke és amerikai verseny hatása, mely zsidó földbirtokosokra épen úgy kiterjed, mint keresztényekre, mely épen úgy sújtja azon orszá-

visszaélései tudva csak egy szerkesztőségnek, a Függetlenségnek boszorkány konyháján vannak napirenden, még is a nagy publikum az egyről ítél valamennyire. S annál inkább meri ítéletével az igaz becsületet is sujtani, mert oly ember tette után ítél, a ki magát az erkölcsbiráskodás szabaddalmazott apostolának hirdette évek óta.

Az álarcz lehullott róla, a közvélemény előtt nimbuszát elvesztve, Verhovay Gyula közönséges szélhámosként áll a világ előtt. A királyi tábla ugyan felmentette őt, de az a fölmentvény Verhovay Gyulát nem rehabilitálta. Nem adta neki vissza sem becsületét, sem tisztességét. Hiszen csak azért mentette föl, mert az elsikkasztott összeget visszafizette, és nem azért, mert nem sikkasztott.

Verhovay Gyula ez ítélet után is, marad, a ki volt, egy ember, a ki tisztességesnek, becsületosnak csak hazudta magát, a ki a becsület nevében embereket tönk erkölcsi halottá, míg a másnak megásott veremben bukott el maga is, és erkölcsi halottá lőn az által, hogy az emberi irgalom alamszna filléreit elélte vagy lapjának a deficitjeire fordította, a mások pénzével izgatván becsületesen szerzett vagyon, szorgalom által kivívot jólét ellen.

Hogy a kuria, mint legfelsőbb bíróság felfogja-e Verhovay Gyulát menteni, vagy új tárgyalást fog elrendelni azon az alapon, hogy Wilkens Gyula tartózkodási helye most már ismeretes és így őt hivatalosan kell megidézni, mint vádlottat és mint legfontosabb terhelő tanut? ezt most még bajos eldönteni. Miután azonban már a királyi tábla szükségét látja egy új tárgyalás kitűzésének, de csak a Wilkens személyére, de viszont, miután Wilkens és Verhovay e sikkasztás tényénél elválaszthatatlan közösségben vannak, joggal föltehető, hogy a kuria egy új tárgyalás megtartásáig a két Verhovay felett sem fog ítélni.

De ha ítélne is, és ha fölmentené is, mint föl-

gokat, azon vidékeket, a hol zsidók nem laknak, mint azokat, a hol laknak. A zsidók szabad birtokszerzésének megszorítása fokozná, még inkább súlyosbitaná e válságot, melyet csak úgy lehet enyhíteni, ha egyrészt a birtokosok nagyobb munkával igyekeznek fokozni a földjövedelmét s háztartásukat e jövedelem keresetéhez alkalmazzák, másrészt ha az állam egészségesebb gazdasági, közlekedési és vámpolitikát követ s ha szigorú uzsoratorvénnyel, olcsó hitellel, igazságosabb adózárendszerrel s más olyan törvényhozási intézkedéssel, melynek fejtegetése nem ide tartozik, jó a földbirtokos osztálynak rang- és valláskülönbség nélkül segítségére.

Mindezekből kitűnik, hogy az emancipáció adta jogok által a zsidó vallásu magyarok sehol sem károsították a magyar állam és társadalmi jogos érdekeit. Hogy egyesek büszkesége, előítéletei károsodást szenvedtek, hogy az ősnemes talán nem szívesen látja szomszédjának azt a zsidót, kire apja még kutyáit uszította, midőn portájához közeledett; hogy egyesek, kik előbb kényök-kedvők szerint huzathatták deresre a zsidót, midőn meg akarták zsarolni, nem igen tudnak az új viszonyokkal megbarátkozni, az sajnos ugyan, mert nagyon gyakran előfordul, de semmit sem von le azon tény igazságából, hogy a zsidók jogegyenlősége a magyar államnak csak előnyére van, mert a zsidó vallásu magyarok legalább is oly hazafias szellemben gyakorolják most szerzett jogukat, mint a nem zsidó vallásuak.

mentette őket a tábla, Verhovay Gyula ma álarcz nélkül áll a világ előtt, leleplezve, tekintélyét elvesztve s politikai és társadalmi befolyásaiban telyesen tönkre téve.

Mert a jog fölmentheti, de az erkölcs elítéli őt s a törvény büntelenné mondhatja, de a becsület nem fogja őt táborában tartozónak vallani soha többé ebben az életben.

Az ítélet fölmentette és fölmentheti, de a nevezés már porig sujtotta s abból a sárból és piszokból, a melyben Verhovay Gyula meghentegette, nem fogja őt kihuzni és tisztára mosni semmiféle törvényszéki ítélet.

i.—

Rohling le van álcázva.

Az a nagy svindler, a ki mások tudományát bérelte fel, hogy a zsidó vallás ellen emelt rágalmaikat az ostoba világ előtt a valószínűség látszatával felruházza, az a hitvány képmutató, a ki mások által műveket íratott, hogy a saját neve alatt kiadhassa, az az alattomos cseh intrikus, a ki az antiszemitizmus irodalmi agitációját a leggyalázatosabb eszközökkel vezette, ez a gazember most leálcáztatott!

A saját társa, bűnrészesé árulta el őt, ugyanaz, a kit Rohling tudatlanságának leplezésére felhasznált, dr. Brimanus, az ismert szédelő, a ki, hogy nyomorult életét munka nélkül is tengesse, ősei hitét megtagadta és volt zsidó pap létére más vallásra tért, hogy az előbbinek árulója legyen. Hazugságait az antiszemitizmus azzal díjazta, hogy adott neki miből megélni. Dr. Rohling a prágai egyetem tanára azonban még arra is kötelezte magát, hogy árulásai fejében megszerzi neki a tudori oklevelet. Ennyi csábításnak egy olyan elvetemedett ember, mint a milyen Briman volt, ellen nem állhatott és nyakra-főre kezdett hazudni s rágalmazni a mennyit kitartói kívántak. A közönség előtt pedig Rohling szerepelt, mint talmudtudós, a ki a világ ámulatára naponta újabb »fel-fedezéseket« tett a talmudnak »gonoszágáról«.

Sőt a tiszta eszlári perben is szerette volna magát szakértőként kihallgattatni és lesve leste a magyar igazságügyminiszterium meghívását. S az igazságügyminiszter meg is teszi vala és utalványoz Rohling számára »szakértői díjakat«, ha a kir. főügyészség előtt a cseh professzor szédelője ismeretesek nem lettek volna.

A kir. főügyészségnek köszönhetjük, hogy ez a meghívás elmaradt. De Rohling azért még is nyilatkozott a vérvádról, nyilatkozott Ónody ur felszólítása folytán az ujságokban. Most láthatja Ónody ur is, milyen emberek azok, kiknek szavára ő tudományos meggyőződését alapította. Egy tudatlan szédelő, a ki egy szédelő tudatlan tudásával dicsekedett. Rohling méltó volt Brimanhoz. Egyik megcsalta a másikat. Tricoche és Cacolet! Rohling antiszemita szellemű talmudmagyarozatokat kívánt, és miután ő maga a talmudban olvasni sem tudott, egy elzüllött zsidó paphoz fordult, a kit erkölcstelen életmódja miatt hitközségéből elcsaptak. Jól választott. Ez az egyén mindenre képes volt.

Brimanus pénzért azt is bizonyította volna a talmudból, hogy Jézus ezüst kanalakat lopott, de mivel hogy az antiszemita azt kívánták, hogy a vérvád igaz voltát bizonyítsa, hát ezt mutatta ki.

Mi szakadatlanul figyelmeztettük a közönséget

ezekre a szélhámosságokra, melyek annál veszedelmesebbek, mert a tudományosság pretenciójával léptek fel. Most végre lehullott az álcza Rohlingnak pirulni nem tudó arczáról. A turpisság kitűnt abból a levelezésből, mely Brimanus és Rohling közt folyt, és a mely levelezés Brimanus-tól a bécsi rendőrség által történt elfogatása alkalmából elkoboztatott.

Ime uraim, kik a zsidók »gonoszágát« a talmudból, az Judenspiegelből és több eféléből merítették, most láthatják önök, milyen megbízhatók voltak a források, melyekből önök merítették: Rohling és Brimanus. Az utóbbi egy család, ketős házasság, lopás és czimbitorlás miatt letartóztatott gazember, a másik pedig ennek a tanítványa.

Az egyik már börtönben ül, a másiktól — reméljük, — hogy szintén oda kerül.

Mert a hazugság, a szélhámosság nem kerülheti ki a megtorló igazság karját.

Hogy mikor fenyítik meg, az időkérdés.

Ha a butaság és előítélet erős, akkor tovább garázdálkodhatik büntetlenül.

Ily egyének egytől félnek csupán: az igazságtól.

A közönség elfogulatlansága a pallós, mely sötét létüket megsemmisíti.

Itt közöljük azt a levelezést, mely Briman és Rohling közt lefolyt:

Dr. Rohling tanár, az antiszemita műfordító könyvei szolgáltak eddig kutforrásul a talmudellenes idézeteknél. Most igen furcsa lepezéseket közöl a »N. Fr. Pr.« arról, hogy Rohling héber tudománya honnan ered. A forrás senki más, mint dr. Brimanus, a Bécsben letartóztatott iparlovag, kinek viselt dolgairól elfogatása alkalmával sokat irtak a lapok. Egy időben brimanus az egész talmudot le akarta fordítani németre és e vállalatához az osztrák kormány 2000 forintnyi segílyt is engedélyezett neki. Akkor ismerkedett meg Brimanus dr. Elbogennel, a híres bécsi kriminalistával és több érdekes levelet irt neki, melyek közül az egyik így hangzik: »Tisztelt doktor ur! Hogy az igazat megvalljam, a következőket kell önnek közölnöm, dr. Rohling tanár ur személyéről. Rohling tanár ur 1884-ben több hónapou át vett tőlem leczkét a talmudból és ezért teljes ellátás adott. A tanítás eleinte abban állott, hogy a rabbinusok műveinek olvasására tanítottam, azután elkezdtem vele a Aboda Zara legkönnyebb tételeit lefordítani. De az oktatással abból az okból kellett felhagynom, mert a rabbinusok műveinek olvasása oly neheze égett a tanár urnak, hogy nem is gondolhattam annak lehetőségére, hogy valaha is megtanuljon fordítani. Csodálatos, hogy azon idő alatt, a mig tanítottam, kiadott két röpiratot, melyekben sok száz idézet van oly művekből, melyeket eredetiben még olvasni sem tudott, pl. a Soharból és Sef a Talból. Ez annyira igaz, hogy Rohling tanár kénytelen volt az itt mellékelt és hozzája beküldött levelező lapot (ez a két szó át van huzva és a helyébe »ujság« van írva), nekem lefordítás végett beküldeni, mert ő arra nem volt képes. Tisztelettel 1885: január 23. Dr. Brimanus.« E levélhez egy héber nyelven megjelenő ujság lap volt csatolva, melyben Rohling műveiről volt kritika mondva. Egy másik levélben, melyet dr. Brimanus intézett dr. Elbogenhez Rohling tanárra vonatkozólag, arról a becsületsértési peréről is szól, mely Rohling és dr. Bloch volt birodalmi tanácsai képviselő közt folyt le, és mely azon fordul meg, vajjon Rohling képes volt-e a talmudidézeteiket eredeti forrásból meríteni, a mit Bloch kétségbe vont. E levélhez Brimanus mellékelte Rohlingnak egy hozzá intézett leve-

lét, mely nincs keltezve és így hangzik: »Kedvesem! Dr. Pattai (Rohling védője) itt van és azt mondja, hogy a Bloch elleni állítások valóságát a törvényszék előtt be kell bizonyítani, s mikép lehetséges az, hogy ha ön most elmegy? Önnek el kell jönni Bécsbe. A pört januárban vagy februárban fogják tárgyalni. Nem akarna itt maradni egész husvétig? Kötelezem magam gondoskodni arról, hogy önből jó doktor medicinae váljék, még ha ezt az egy szemesztert elveszíti is. Kérem tehát, ne utazzék el, hanem maradjon itt, vagy pedig iratkozzék be Würzburgba és térjen vissza azonnal ide. Hű barátja! (Aláírva héber betűkkel) Noda«. — Egy levelezőlap, melyet Rohling intézett Brimanushoz, így hangzik: Kelet Prága, 1884. márczius 11. »Tekintetes dr. Brimanus Ágost urnak Münsterben (Westphalen) Kreuz-trasse 4. Carissime! Két legutóbbi becses levelét megkaptam, de legutóbb, fájdalom, meglehetősen beteg voltam s nem jutottam hozzá az íráshoz. Minthogy ön már 15-én D-be utazik, a mi nagyon okos, majd oda irok kimerítően, mihelyt ön megérkezik, s lakczimét kezemhez juttatja. Dr. E. »Beleuchtung des Speculum«-ja tartalmazza-e a Halguthimról való passzust is? (Nagyon jó volna természetesen. ha in sensu nostro szólna, a mi bizonynyal ugy is van.) Ön bizonynyal közreműködött ezen »Beleuchtung«-nál Jó, nagyon jó. Közlebbit később. R.-től mindennap várom az illető hirt; azt hiszem, hogy kedvemre fog szólani. Szives üdvözet. A. Rg.«

HIREK.

— Mayer és Bakófen. Ez a neve a két jó madárnak, kiket e napokban a bécsi rendőrség többrendbeli büntettek miatt letartóztatott. Mind a két mákvirág a fővárosban is ismeretes, a hol annyira hitelvesztetteké váltak, hogy innen elmenniök kellett. De mindehez nem lenne közünk, ha némely budapesti napilap, mely e hirt közölte, azt a tendenciózus megjegyzést nem teszi, hogy Máyer Ignác Arno kikeresztelkedett, a másik pedig még zsidó, és hogy ezek daczára »Katholische Gesellschaft« czimű lapot adtak ki. Erre nézve az a megjegyzésünk, hogy sem Máyer Arno, sem Bakófen zsidó. Az első zsidó soha nem is volt; a másik pedig kikeresztelkedett, mert mint zsidó meg nem élhetett ebben az antiszemita világban. Így hát teljes joggal csinálhattak ultramontán hetilapot. Bakófennek egyébiránt nem kellett volna vallást cserélnie, hogy az ultramontán »Kath. Gesellschaft« czimű lapot kiadhassa, és mikor még is a keresztény hitre tért át, ő a zsidósággal teljesen szakítani akart. A mit tehát Bécsben elkövetett, azt mint ultramontán katolikus követte el és azért a zsidókat ne tegyék felelőssé ép úgy nem, mint mi nem tesszük felelőssé miatta a katolikusokat. A mi pedig Máyer I. Arnot illeti, ismételve kijelentjük, hogy ő született róm, kath. volt, sőt mint kispap már papnöveldeben is volt, és ha most szédelő, arról bizonyára a zsidóság tehet legkevésbé.

— Válasz a »Pesti Hirlap«-nak. Tekintetes szerkesztő ur! A »Zsidó temetés keresztén temetőben« czimű közlemény, mely becses lapja 17. számában is megemlékezésben részesült, talán megérdemli, hogy példával is szolgáljunk arra nézve, miszerint a zsidók megengedik, hogy temetőikbe más vallásbeliek eltemettessenek. Néhány évvel ezelőtt meghalt itt egy Ónody József nevű szegény keresztény ember. Halála előtt magához kérte a helybeli zsidó egyházi gondnokot, Rotschild Ignácot s megkérte, hogy miután a zsidók oly sok jót tettek már vele, tegyék meg végkérését is s temessék el a zsidó temetőbe. Nevezett egyházi gondnok kérdést tett a zsidói ev. ref. lelkésznel, hogy megengedi-e, hogy a halálkérő kérése teljesíthessék, s miután igenlő választ nyert,

a zsidók saját költségükön eltemették, saját temetőjükbe. Ott fekszik szegény Ónody, alig tizenkét lépésnyire alulirt feledhetlen leánya sírjától. A mi temetőnkben békében nyugvó szegény Ónody József jó szelid ember volt, de mi szívesen adunk helyet bármely antiszemita uraságnak is, a ki ebbeli készségünket kétségbe vonja. *Láng Fülöp*, zsidói közjegyző.

— Svájcban egy idő óta napirenden van az állatvédegyelet által felvetett az a kérdés, vajjon megengedhető-e az állatoknak rituális módon való lemészárlása, és hogy vajjon ez a lemészárlás nem állatkinzás-e? A berni törvényszék az állatvédegyelet azon nézetét fogadta el, hogy a rituális lemészárlás állatkinzás és meg is büntette az ottani saktert, egy ottani mészáros panasza folytán; sőt a berni főtörvényszék is csatlakozott e nézethez, a mennyiben az elítélt sakter appellációját visszavetette. A svájci urak most már törvényhozásilag akarják megakadályoztatni az állatok ugynevezett »sakterolását«, a mi annál is inkább abszurdum, mert tudunkkal az egész lemészárlásnak »ritualitása« abban áll, hogy a késnek élesen kivenve kell lenni. Kérdjük most már, ki követ el nagyobb állatkinzást: az-e, a ki tompa, össze-vissza csorbult késsel öli meg az állatot, avagy az, a ki hajszalhasogató élességű késsel vágja le a barmót? Ha a svájci állatvédegyeletnek olyan nagyon fáj a szive, hát akkor tessék vegetárius életmódot elrendeltetni, de ne hazudja, hogy a »sakterolás« állatkinzás.

— Paraszt-egyletek. A parasztság közt az utóbbi időben nagy és fontos mozgalom támadt. Egyleteket alakítanak, melyeknek célja a hitelre szorult paraszt embernek uzsora kamat nélkül segílyt nyújtani. Eddig már ilyen két egylet megalakult: Z s a m b o l y á n és U j v e r b á s z o n. Több más helyen pedig alakuló félben vannak. Kétségtelen, hogy terjedni fog az eszme és hivatást fog találni mindenütt az egész országban. Sajátságos, hogy ez a mozgalom éppen most kezdődik, midőn a kormány a szegény emberen a posta-pénztárak intézményével akar segíteni. Ugy látszik, hogy a nép igényeit a kormány ez intézkedése nem elégíti ki. Feltűnő továbbá, hogy e paraszt-egyletek a »kaputos« emberek elleni ligákként igyekeznek magukat bemutatni. Egy fővárosi lap az egyletek eme tendenciájában — antiszemitizmust lát és akként okoskodik, hogy a »kaputok« alatt a zsidókat értik. Mi nem osztjuk ezt a nézetet, annál kevésbé, mert ha valaki, úgy a parasztság tudja legjobban, hogy nem a zsidók kaputja, hanem bizonyos uri kaputok készülnek a nép izzasztó munkájából. A zsidót és a parasztot egyaránt elnyomja a tönkrement és nem tönkrement gentry és arisztokrácia, mely dolgozni nem akarván, csak a mások munkájából hizlaltatja magát. A paraszt zsidónak ellensége nem lehet, mert mind a kettő bizonyos uri ripőkök kiszivattyuzási igyekezeteinek áldozatai Ujverbázi levelezőnk értesít ugyan bennünket arról, hogy két véresszájú »csahos« első sorban a zsidókra akarja alkalmaztatni a »kaputos« szót, de egyuttal annak a várokozásnak is kifejezést ad, hogy ezen perfidiája sikerülni nem fog; mi is reméljük, hogy az alakuló paraszt-egyletek nem fogják a faji és felekezeti gyűlöletre alapítani fennállásuk jogosultságát, hanem arra az igazi szükségre, hogy a parasztság anyagi, szellemi és erkölcsi tekintetben végre emancipálja magát bizonyos uri protekció alól, hogy saját maga önerejéből mozdíthassa elő a maga és a haza érdekeit.

— Kaposvárról írják nekünk: Somogy megye törvényhatósága május 4-én folytatólag tartott évnegyedes gyűlésén a főorvosi állás betöltése képezte a napirend legérdekesebb pontját. A volsok két pályázó közt osztattak fel: dr. Polányi Lajos és dr. Tallly Hugó közt. E választás már azért is érdekes, mert az antiszemi-

